

На основу чл. 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), те члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК О ПРУЖАЊУ УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ НА АЕРОДРОМИМА

I ОПШТИ ДИО

Члан 1.

(Предмет правилника)

- (1) Овим правилником се уређују врсте и подврсте услуга опслуживања које се пружају на земљи на аеродромима у Босни и Херцеговини, самоопслуживање, пружаоци услуга опслуживања на земљи, надлежност Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине за издавање, укидање и суспендовање дозвола за пружање услуга опслуживања на земљи и самоопслуживања, улога надлежног аеродромског оператора, комитета корисника и друга питања од значаја за пружање услуга опслуживања на земљи и самоопслуживања.
- (2) Овим правилником преузимају се одредбе Директиве Савјета 96/67/ЕЗ од 15. октобра 1996. о приступу тржишту земаљских услуга на аеродромима Заједнице.
- (3) Навођење одредаба Директиве из става (2) овог члана врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне тековине Европске уније у законодавство Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Дефиниције)

Поједине дефиниције које се користе у овом правилнику имају следеће значење:

- (1) Аеродром (airport), у смислу овог правилника, је унапријед дефинисано подручје на копну (укључујући све објекте, инсталације и опрему) намијењено за слијетање, полијетање и маневрисање ваздухоплова у било којем дијелу или цјелини;
- (2) ВНДСА, Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине;
- (3) ЕСАА споразум означава Мултилатерални споразум између Европске уније и њених држава чланица и Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Сјеверне Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. јуна 1999. године) о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја;
- (4) Аеродромска инфраструктура (airport infrastructure) је основна физичка, логичка, технолошка и информационо-комуникациона структура која обухвата маневарске површине, платформе, саобраћајнице, објекте, инсталације, системе и опрему;
- (5) Корисник аеродрома (airport user) је физичко или правно лице одговорно за превоз путника, поште и/или терета ваздушним путем од или до дотичног аеродрома;
- (6) Оператор аеродрома (operator) је свако физичко или правно лице које управља аеродромом и има Потвуду за аеродром;
- (7) Пружалац услуга земаљског опслуживања (supplier of groundhandling services) означава свако физичко или правно лице које трећим странама пружа једну или више категорија земаљских услуга;

- (8) Самоопслуживање (self handling) означава ситуацију у којој корисник аеродрома директно обавља сам за себе једну или више категорија земаљских услуга и за пружање таквих услуга не закључује никакав уговор с трећом страном. У смислу ове дефиниције, корисници аеродрома не сматрају се између себе трећим странама ако:

- а) један од њих има већински удио у власништву другог, или
- б) један те исти орган има већински удио у власништву оба;

- (9) Управни орган аеродрома" или "управни орган" (managing body of the airport) је орган који, за првенствени циљ, има руковођење и управљање аеродромском инфраструктуром, као и координисање и контролу активности различитих оператора који су присутни на аеродрому или у аеродромском систему;
- (10) Услуге земаљског опслуживања (groundhandling) означавају услуге које се пружају корисницима аеродрома на аеродромима описаним у Додатку I овог правилника.

Члан 3.

(Примјењивост)

- (1) Пружаоци услуга опслуживања на земљи имају слободан приступ тржишту ради пружања једне или више услуга на свим аеродромима на територији Босне и Херцеговине чији годишњи промет је већи од два милиона (2.000.000) путника или педесет хиљада (50.000) тона робе.
- (2) Ако аеродром у Босни и Херцеговини достигне границу у превозу робе, наведену у ставу (1) овог члана, а да притом не достигне потребну границу у превозу путника, тада се одредбе овог правилника, које се односе на приступ тржишту услуга опслуживања на земљи не примјењују на оне врсте услуга опслуживања на земљи које се искључиво односе на путнике.
- (3) Пружаоци услуга опслуживања на земљи морају имати сједиште на територији Босне и Херцеговине.
- (4) ВНДСА може, на аеродрому из става (1) овог члана, да ограничи број пружалаца услуга опслуживања на земљи на најмање два по врсти услуге, у погледу следећих услуга:
 - а) прихват и отпрема предатог пртљага;
 - б) прихват и отпрема ваздухоплова на платформи;
 - ц) снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом;
 - д) прихват и отпрема поште и робе, у дијелу који се односи на физичко руковање при доласку, одласку или трансферу између робног (cargo) терминала и ваздухоплова.
- (5) У случају ограничења броја пружалаца услуга опслуживања на земљи из става (4) овог члана, најмање један пружалац услуга, који буде имао право на пружање услуга, не може да директно или индиректно буде под контролом:
 - а) оператора аеродрома;
 - б) корисника аеродрома који је превезао више од 25% путника или робе у години која претходи години у којој су пружаоци услуга изабрани;
 - ц) субјекта који директно или индиректно контролише оператора аеродрома или корисника аеродрома из тачке б) овог става, односно субјекта којег контролише оператор аеродрома или корисник аеродрома из тачке б) овог става.
- (6) Ако је број овлашћених пружалаца услуга опслуживања на земљи ограничен на начин прописан у ставу (4) овог члана, корисници аеродрома морају имати, без обзира који им је дио

аеродрома додијељен, за сваку врсту услуга опслуживања на земљи која је предмет ограничења, могућност ефективног избора најмање два пружаоца услуга опслуживања на земљи, под условима који су утврђени у ст. (4) и (5) овог члана.

- (7) Пружалац услуга опслуживања на земљи, зависно од категорије земаљских услуга коју пружа, мора обезбиједити усклађеност са поступцима садржаним у аеродромском приручнику аеродрома на којој пружа услуге, ЕУ прописима и IATA стандардима и/или JIG стандардима за контролу квалитета горива и оперативних процедура.
- (8) Оператор аеродрома, кроз систем надзора усклађености у складу са прописима који уређују безбједност ваздушног саобраћаја, надзире усклађеност система управљања и извођење активности субјекта из става (7) овог члана.
- (9) На захтјев ВНДСА, сваки субјект из члана 2. овог правилника мора обезбиједити доступност и увид у резултате спроведених надзора.
- (10) Независно од става (1) овог члана, пружалац услуга снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом може поднијети захтјев за добијање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи из области снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом на аеродромима у Босни и Херцеговини чији је годишњи промет путника мањи од 1.5 милиона, а који испуњава услове из овог правилника и има уговор са аеродромским оператором.

II ВРСТЕ И ПОДВРСТЕ УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ

Члан 4.

(Врсте и подврсте услуга опслуживања на земљи)

- (1) Услуге опслуживања на земљи обухватају следеће врсте:
 - а) административни послови и контрола,
 - б) опслуживање путника,
 - ц) прихват и отпрема предатог пртљага,
 - д) прихват и отпрема поште и робе,
 - е) прихват и отпрема ваздухоплова на платформи,
 - ф) опслуживање ваздухоплова,
 - г) снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом,
 - х) одржавање ваздухоплова,
 - и) припрема лета и услуге за посаду,
 - ј) превоз путника и посаде од ваздухоплова и до ваздухоплова,
 - к) снабдијевање ваздухоплова храном и пићем.
- (2) Дозвола за пружање услуга опслуживања на земљи се издаје за најмање једну од услуга из става (1) овог члана.
- (3) Дозвола за самоопслуживање се издаје за најмање једну од следећих врста услуга:
 - а) опслуживање путника,
 - б) прихват и отпрема предатог пртљага,
 - ц) прихват и отпрема поште и робе,
 - д) прихват и отпрема ваздухоплова на платформи,
 - е) снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом.
- (4) Изузетно од ст. (2) и (3) овог члана, дозвола за пружање услуга опслуживања на земљи и дозвола за самоопслуживање се могу издати за једну или више подврста услуга опслуживања на земљи које су прописане овим правилником и то у цјелини или за поједине дијелове тих подврста.

Члан 5.

(Административни послови и контрола)

Услуга административних послова и контроле обухвата следеће подврсте услуга:

- а) представљање код локалних власти или других субјеката и повезивање с њима, исплате у име корисника аеродрома и обезбјеђивање пословног простора за њихове представнике;
- б) контрола утовара, слање и примање порука и телекомуникација;
- ц) руковање, чување и вођење записа о опреми за утовар;
- д) било која друга услуга контроле прије, током или после лета и остале административне услуге које захтијева корисник аеродрома.

Члан 6.

(Опслуживање путника)

Услуга опслуживања путника обухвата све врсте обавјештавања и помоћи при доласку, одласку, трансферу или транзиту путника, укључујући обавјештавање путника о њиховим правима, преглед путних карата и путних исправа, регистрацију ручног пртљага и предатог пртљага и његов пренос до простора за разврставање.

Члан 7.

(Прихват и отпрема предатог пртљага)

Услуга прихвата и отпреме предатог пртљага обухвата руковање пртљагом у простору за разврставање, разврставање пртљага, припрему пртљага за отпрему, утовар и истовар возила или средстава којима се превози или преноси пртљаг од ваздухоплова до простора за разврставање и обратно и превоз пртљага из простора за разврставање до простора за подизање пртљага.

Члан 8.

(Прихват и отпрема поште и робе)

Услуга прихвата и отпреме поште и робе обухвата следеће подврсте услуга:

- а) за робу: физичко руковање при извозу, превозу и увозу робе, руковање робним документима, царинске процедуре и спровођење свих процедура обезбјеђивања према договору страна или према захтјевима околности;
- б) за пошту: физичко руковање долазном и одлазном поштом, руковање поштанским документима и спровођење свих процедура обезбјеђивања према договору страна или према захтјевима околности.

Члан 9.

(Прихват и отпрема ваздухоплова на платформи)

Услуга прихвата и отпреме ваздухоплова на платформи обухвата следеће подврсте услуга:

- а) навођење ваздухоплова на земљи при доласку и одласку;
- б) помоћ при паркирању ваздухоплова и прибављање одговарајућих средстава;
- ц) комуникација између ваздухоплова и пружаоца услуга на платформи;
- д) утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз посаде и путника између ваздухоплова и терминала и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала;
- е) прибављање и руковање одговарајућим уређајима за стартовање мотора;
- ф) вуча или изгуравање ваздухоплова при доласку и одласку, као и прибављање и руковање одговарајућим средствима;

- г) превоз, утовар хране и пића у ваздухоплов и истовар из њега.

Члан 10.

(Опслуживање ваздухоплова)

Услуга опслуживања ваздухоплова обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) спољашње и унутрашње чишћење ваздухоплова, сервисирање тоалета и снабдијевање водом;
- б) гријање и хлађење путничке кабине, одстрањивање снијега и леда, одлеђивање ваздухоплова;
- ц) преуређивање путничке кабине одговарајућом кабинском опремом и складиштење те опреме.

Члан 11.

(Снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом)

Услуга снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) организација и спровођење пуњења резервоара горивом и пражњења резервоара, укључујући складиштење горива и контролу квалитета и количине испорученог горива;
- б) допуна уља и других течности.

Члан 12.

(Одржавање ваздухоплова)

Услуга одржавања ваздухоплова обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) редовно одржавање прије лета,
- б) ванредно одржавање које захтијева корисник аеродрома,
- ц) набавка и администрација резервних дијелова и одговарајуће опреме,
- д) уговарање одговарајуће позиције за паркирање и/или смјештај у хангару.

Члан 13.

(Припрема лета и услуге за посаду)

Услуга припреме лета и услуге за посаду обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) припрема лета на аеродрому полијетања или на другој тачки;
- б) помоћ током лета, укључујући преусмјеравање ваздухоплова, ако је потребно;
- ц) услуге послје лета;
- д) услуга администрирања посаде.

Члан 14.

(Превоз путника и посаде од ваздухоплова и до ваздухоплова)

Услуга превоза путника и посаде од ваздухоплова и до ваздухоплова обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) организовање и превоз посаде, путника, пртљага, робе и поште између различитих терминала на истом аеродрому, изузимајући превоз између ваздухоплова и било које друге тачке унутар простора истог аеродрома;
- б) било који посебан превоз који захтијева корисник аеродрома.

Члан 15.

(Снабдијевање ваздухоплова храном и пићем)

Услуга снабдијевања ваздухоплова храном и пићем обухвата сљедеће подврсте услуга:

- а) повезивање са добављачима и административно управљање,
- б) складиштење хране и пића и опреме потребне за њихову припрему,
- ц) чишћење опреме за припрему хране и пића,
- д) припрема и достављање опреме, као и залиха пића и хране.

III ПРУЖАОЦИ УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ

Члан 16.

(Пружање услуга опслуживања на земљи)

- (1) Услуге опслуживања на земљи може да пружа привредно друштво, друго правно лице или предузетник који је регистрован у Босни и Херцеговини и који посједује дозволу за пружање једне или више услуга опслуживања на земљи коју издаје ВНДСА.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, услуге опслуживања на земљи може да пружа оператор аеродрома или орган који управља аеродромом сертификован у складу са прописом о утврђивању захтјева и управних поступака у вези са аеродромима и испуњава услове за пружање услуга опслуживања на земљи прописане наведеним правилником.
- (3) У случају из става (2) овог члана ВНДСА не издаје посебну дозволу за пружање услуга опслуживања на земљи, дио услуга се наводи у Потврди за аеродром, а током поступка сертификације аеродрома прегледа се и прихвата Програм стручног оспособљавања особља које врши услуге опслуживања на земљи, те се врши преглед на терену.

Члан 17.

(Услови за издавање дозволе)

- (1) ВНДСА издаје дозволу за пружање услуга опслуживања на земљи подносиоцу захтјева који испуњава организационе, финансијске, техничке, технолошке и персоналне услове за њено издавање.
- (2) Захтјев за издавање дозволе ВНДСА разматра у складу са критеријумима који су усклађени са сљедећим принципима:
 - а) онемогућавање дискриминације између подносилаца захтјева за пружање услуга земаљског опслуживања, односно самоопслуживања;
 - б) одражавање циља који се намјерава постићи;
 - ц) неограничени приступ тржишту услуга земаљског опслуживања или права на самоопслуживање, у складу са чланом 3. овог правилника.

Члан 18.

(Организациони услови за издавање дозволе)

- (1) Подносилац захтјева за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи (у даљем тексту: подносилац захтјева) мора да успостави организацију која омогућава безбједно и непрекидно пружање одговарајуће врсте, односно подврсте услуга опслуживања на земљи.
- (2) Као доказ о испуњености услова из става (1) овог члана, подносилац захтјева доставља ВНДСА оперативни приручник, који садржи сљедеће елементе:
 - а) систем измјена и допуна оперативног приручника;
 - б) организациону шему, податке о одговорном руководиоцу и другом руководећем особљу и опис њихових одговорности и дужности;
 - ц) процедуре за пружање услуга земаљског опслуживања;
 - д) опрему и средства за пружање услуга земаљског опслуживања;
 - е) квалификације и обуку особља,
 - ф) процедуре заштите на раду,
 - г) процедуре за управљање безбједношћу и квалитетом,
 - х) процедуре за поступање у ванредним ситуацијама.

Члан 19.

(Финансијски услови за издавање дозволе)

- (1) Уз захтјев за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи, подносилац захтјева мора да достави доказ:
 - а) да је солвантан,
 - б) да није у поступку стечаја или ликвидације,
 - ц) да пословни рачун није у блокади,
 - д) за нове пружаоце услуга, доказ да је за прва три мјесеца од планираног отпочињања пружања услуга земаљског опслуживања способан да покрије планиране фиксне и варијабилне трошкове, према пословном плану који се заснива на реалним процјенама, при чему се не узимају у обзир приходи од пословања,
 - е) да је континуирано способан да испуњава стварне и потенцијалне обавезе,
 - ф) потврду о плаћеним порезима и доприносима.
- (2) Као доказ о испуњености услова солвентности из става (1) тачка а) овог члана, подносилац захтјева доставља последњи квартални интерни финансијски извјештај и финансијске извјештаје за претходне двије пословне године, са мишљењем независног ревизора и обавезном анализом показатеља солвентности.
- (3) Као доказ о испуњености услова из става (1) тачка б) овог члана, подносилац захтјева доставља потврду надлежне институције не старију од 3 мјесеца.
- (4) Као доказ о испуњености услова из става (1) тачка ц) овог члана, подносилац захтјева доставља потврду коју је издала банка код које се води главни пословни рачун.
- (5) Као доказ о испуњености услова из става (1) тач. д) и е) овог члана, подносилац захтјева доставља пословни план за најмање прве три године пословања, који садржи:
 - а) податке о финансијској повезаности подносиоца захтјева са другим комерцијалним дјелатностима у којима учествује, непосредно или преко повезаних привредних друштва и других правних лица;
 - б) податке о финансирању куповине и/или закупа опреме која се користи за пружање услуга опслуживања на земљи, као и условима и роковима из уговора о закупу ове опреме;
 - ц) пројекције прихода и расхода;
 - д) планиране изворе финансирања.
- (6) Подносилац захтјева мора да достави полису осигурања одговорности из дјелатности, којом доказује да је осигуран од одговорности за штету која може да настане као посљедица пружања услуга опслуживања на земљи на аеродромској инфраструктури, имовини ваздушног оператора, возилима, пртљагу, пошти, роби и стварима, као и за штету коју могу да претрпе путници и лица која нису путници.

Члан 20.

(Технички услови за издавање дозволе)

- (1) Опрема и средства које подносилац захтјева намјерава да користи за пружање услуга опслуживања на земљи морају, по броју и карактеристикама, да одговарају плану пословања, обиму саобраћаја и типовима ваздухоплова који се планирају за опслугу.
- (2) Подносилац захтјева је дужан да, уз захтјев, достави списак опреме и средстава које намјерава да користи за пружање услуга опслуживања на земљи, као и доказе о праву својине или коришћења над њима.
- (3) Подносилац захтјева је дужан да омогући увид у опрему и средства које намјерава да користи за пружање услуга

опслуживања на земљи, као и у документацију о њиховом техничком одржавању.

- (4) Подносилац захтјева мора да утврди систем чувања и одржавања опреме и средстава за пружање услуга опслуживања на земљи, који је у складу са процедурама и препорукама њиховог произвођача, као и условима и прописима који важе на аеродрому на којем се планира пружање услуга.
- (5) У оквиру система из става (4) овог члана, подносилац захтјева утврђује критеријуме које опрема и средства морају да задовоље за безбједан рад, као и начин прегледа исправности опреме и средстава прије њихове употребе.
- (6) Мјесто за одлагање и чување опреме и средстава за пружање услуга опслуживања на земљи мора да задовољава стандарде произвођача те опреме, односно средстава.

Члан 21.

(Посебни технички услови за издавање дозволе)

- (1) Подносилац захтјева мора да поднесе доказ да је обезбиједио одговарајући простор који задовољава услове и стандарде неопходне за складиштење и чување опреме, резервних дијелова, материјала и средстава ако намјерава да пружа следеће подврсте услуга опслуживања на земљи:
 - а) преуређивање путничке кабине одговарајућом кабинском опремом и складиштење те опреме;
 - б) организација и спровођење пуњења резервоара горивом и пражњења резервоара, укључујући складиштење горива и контролу квалитета и количине испорученог горива;
 - ц) набавка и администрација резервних дијелова и одговарајуће опреме;
 - д) складиштење хране и пића и опреме потребне за њихову припрему;
 - е) руковање, чување и вођење записа о опреми за утовар.
- (2) Подносилац захтјева мора да поднесе доказ да је обезбиједио опрему која омогућава безбједну двосмјерну комуникацију са ваздухопловом у лету ако намјерава да пружа подврсту услуга опслуживања на земљи која се односи на помоћ током лета, укључујући преусмјеравање ваздухоплова, ако је потребно.

Члан 22.

(Технолошки услови за издавање дозволе)

- (1) Оперативни приручник подносиоца захтјева мора да садржи стандардне процедуре за пружање свих врста, односно подврста услуга опслуживања на земљи које намјерава да обавља, укључујући координацију са корисницима аеродрома и органом који управља аеродромом, као и координацију активности и процедуре пружања услуга за кориснике са посебним захтјевима.
- (2) У процедурама за пружање услуга подносилац захтјева дефинише опис послова, процес рада, особље које пружа услуге, као и потребну опрему и средства и начин њиховог коришћења, тако да се услуга опслуживања на земљи пружа на безбједан начин и у складу са прописима, међународним стандардима и препорученом праксом у ваздухопловној индустрији, као и техничким спецификацијама произвођача опреме која се користи.
- (3) У процедурама за пружање услуга подносилац захтјева успоставља стандарде који се тичу одређивања потребног броја особља и опреме, у складу са временским нормама за описане послове.

- (4) Процедуре за пружање услуга морају да буду усаглашене са важећим аеродромским приручником аеродрома на којем се услуге пружају.
Члан 23.
(Посебни технолошки услови за издавање дозволе)
- (1) Процедура за пружање услуге укрцавања и искрцавања путника мора да утврди поступак пријема путника са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу, како би се тим лицима омогућило да се, под једнаким условима и без дискриминације, превозе у ваздушном саобраћају и да се опслуживање специјалних категорија путника обавља на безбједан начин.
- (2) Процедуре за пружање услуга укрцавања и искрцавања путника и утовара и истовара пртљага морају да утврде поступке са опасним материјама у превозу, оружјем и муницијом и посебним врстама терета.
- (3) Процедура за пружање услуге прихвата и отпреме ваздухоплова на платформи мора да утврди поступке за проверу безбједног коришћења платформе прије и након пружања услуга.
- (4) Процедура за пружање услуге снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом мора да утврди поступке у случају просипања горива, мазива и других запаљивих течности на платформи.
- (5) Процедура за пружање услуге редовног одржавања ваздухоплова прије лета (линијско одржавање) мора да буде усклађена са процедурама корисника аеродрома.
Члан 24.
(Персонални услови за издавање дозволе)
- (1) Подносилац захтјева мора да обезбједи довољан број квалификованог и стручно обученог/оспособљеног особља у зависности од врсте услуге коју пружа.
- (2) За обављање појединих врста, односно подврста услуга опслуживања на земљи, подносилац захтјева мора да располаже особљем које посједује одговарајуће дозволе или потврде о обучености/о стручној способности, које су издате у центрима за обуку за стручно оспособљавање.
- (3) Особље које пружа услугу припреме лета и услуге за посаду мора да посједује важећу потврду о обучености/о стручној способности за диспечера саобраћаја.
- (4) Особље које пружа услугу редовног одржавања ваздухоплова, као и друге услуге одржавања које захтијева корисник аеродрома, мора да посједује важећу дозволу за одржавање ваздухоплова.
- (5) Потврду о обучености/о стручној способности за послове домаћице/домаћина ваздухопловног пристаништа мора да посједује особље које пружа услугу опслуживања путника, осим особља које врши регистрацију путника.
- (6) Потврду о обучености/о стручној способности за послове паркер сигнализисте мора да посједује особље које пружа сљедеће подврсте услуга:
а) навођење ваздухоплова на земљи при доласку и одласку,
б) помоћ при паркирању ваздухоплова и прибављање одговарајућих средстава.
- (7) Потврду о обучености/о стручној способности за послове контролора опслуживања ваздухоплова, путника и ствари мора да посједује особље које пружа сљедеће подврсте услуга:
а) контрола утовара, слање и примање порука и телекомуникација;
б) било која друга услуга контроле прије, током или послије лета и остале административне услуге које захтијева корисник аеродрома.
- (8) Потврду о обучености/о стручној способности за послове руковоаца аеродромском опремом мора да посједује особље које пружа сљедеће подврсте услуга:
а) прибављање и руковање одговарајућим уређајима за стартовање мотора;
б) вуча или изгуравање ваздухоплова при доласку и одласку, као и прибављање и руковање одговарајућим средствима;
ц) утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз посаде и путника између ваздухоплова и терминала и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала;
д) превоз, утовар хране и пића у ваздухоплов и истовар из њега;
е) сервисирање тоалета и снабдијевање водом;
ф) гријање и хлађење путничке кабине, одстрањивање снијега и леда, одлеђивање ваздухоплова.
- (9) Особље које пружа услугу снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом мора да посједује потврду о обучености/о стручној способности за послове возача пуниоца горивом, манипулант горивом помоћника пуниоца горивом или складиштара горива, у зависности од послова које треба да обавља.
Члан 25.
(Обука/оспособљавање особља)
- (1) Подносилац захтјева је дужан да у свом оперативном приручнику утврди програм обуке/оспособљавања особља које које намјерава да ангажује за пружање услуга, као и систем за вођење и чување записа о спроведеним обукама/оспособљавањима.
- (2) Програм обуке/оспособљавање из става (1) овог члана мора да садржи основну обуку за све запослене, специјалистичку обуку за свако радно мјесто, практичну обуку на радном мјесту и периодичну обуку ради обнове знања.
- (3) Приликом увођења у рад нове или модификоване опреме или средстава, пружалац услуга опслуживања на земљи је обавезан да организује одговарајућу обуку/оспособљавање.
Члан 26.
(Обученост/оспособљеност за обављање послова у транспорту опасне робе)
- Потврду о завршеној стручној обуци/оспособљавању за обављање послова у транспорту опасне робе, према програмима које одобрава ВНДСА, мора да посједује особље које пружа сљедеће врсте, односно подврсте услуга опслуживања на земљи:
а) опслуживање путника,
б) прихват и отпрема предатог пртљага,
ц) прихват и отпрема поште и робе,
д) снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом,
е) контрола утовара, слање и примање порука и телекомуникација,
ф) утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз посаде и путника између ваздухоплова и терминала и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала.
- IV САМООПСЛУЖИВАЊЕ**
Члан 27.
(Самостално обављање услуга опслуживања на земљи)
- (1) Корисник аеродрома за своје потребе може обављати једну или више категорија услуга опслуживања на земљи.

- (2) У случају када корисник аеродрома испуњава услове да обавља, за сопствене потребе, једну или више услуга опслуживања на земљи, ВНДСА издаје дозволу за самоопслуживање.
- (3) ВНДСА издаје дозволу за самоопслуживање кориснику аеродрома који испуњава организационе, техничке, технолошке и персоналне услове за њено издавање.
- (4) Одредбе овог правилника које се односе на издавање и важење дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи сходно се примјењују и на дозволу за самоопслуживање, осим ако је другачије прописано.
- (5) Изузетно од става (1) овога члана, на аеродромима чији годишњи промет није мањи од милион путника или 25 000 тона терета, на захтјев управног органа аеродрома, ВНДСА може ограничити број корисника аеродрома који желе самостално обављати сљедеће категорије услуга опслуживања на земљи, али тај број не може бити ограничен на мање од два корисника аеродрома:
- руковање пртљагом,
 - руковање на стајанци,
 - руковање горивом и мазивом,
 - руковање теретом и поштом у погледу физичког руковања теретом и поштом при доласку, одласку или трансферу између робног терминала и ваздухоплова.
- (6) Захтјев из става (2) овог члана мора садржавати:
- назнаку за коју од категорија из става (2) овог правилника се тражи ограничење,
 - разлоге којима се то ограничење оправдава, те
 - план одговарајућих мјера за превладавање наведених разлога за ограничење.
- (7) Ограничење из става (2) овог члана не смије:
- непотребно нарушавати циљеве овог правилника,
 - нарушавати принцип тржишног такмичења између пружаоца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге и
 - примјењивати се у обиму већем него што је потребно.
- (8) Уколико се број корисника аеродрома, који желе самостално обављати земаљске услуге, ограничи у складу са ставом (2) овог члана, самостално обављање одговарајућих земаљских услуга биће допуштено у складу са чланом 3. овог правилника оним корисницима аеродрома који су у претходној календарској години превезли највећи број путника на/са аеродрома на којем желе организовати самостално обављање земаљских услуга.
- (9) ВНДСА може било кад, али у сваком случају сваке три године, поново испитати листу одобрених корисника аеродрома који самостално обављају услуге опслуживања на земљи на основу критеријума броја превезених путника у претходној календарској години. Ако ново испитивање листе покаже да постоји нови заинтересовани корисник аеродрома који жели самостално обављати услуге опслуживања на земљи са већим бројем превезених путника, тада ће, најкасније шест мјесеци након испитивања листе, већ одобрени корисник аеродрома који самостално обавља услуге опслуживања на земљи са најмањим бројем превезених путника бити замијењен тим новим корисником аеродрома који жели самостално обављати услуге опслуживања на земљи.
- (10) Уколико се број корисника аеродрома, који желе самостално обављати услуге опслуживања на земљи, ограничи у складу са ставом (2) овог члана, о тој одлуци

биће обавијештен управни орган аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се одлука о ограничењу односи, те ће бити доступна свим заинтересованим корисницима аеродрома.

- (11) Против одлуке ВНДСА из става (2) овог члана, која је коначна у управном поступку, може се покренути управни спор.

V ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ

Члан 28.

(Подношење захтјева за издавање дозволе)

- (1) Захтјев за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи или самоопслуживања подноси се ВНДСА најкасније 60 дана прије планираног почетка пружања услуга опслуживања на земљи или самоопслуживања.
- (2) Уз захтјев из става (1) овог члана подносилац захтјева мора да достави оперативни приручник, доказе о испуњавању услова прописаних овим правилником, програм безбједности цивилног ваздухопловства, уколико пружалац земаљских услуга врши примјену безбједносних мјера, у складу са прописима које доноси ВНДСА из области безбједности цивилног ваздухопловства, као и изјаву о спровођењу стандарда и препоручене праксе о заштити животне средине.
- (3) Образац захтјева за издавање, измјену и продужење важења дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи или самоопслуживање дат је у Прилогу 1. овог правилника.

Члан 29.

(Спровођење поступка)

- (1) Генерални директор ВНДСА својим рјешењем формира тим за спровођење поступка за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи или самоопслуживања.
- (2) По пријему захтјева за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи или самоопслуживања, вођа тима ВНДСА, заједно са члановима тима, утврђује да ли подносилац захтјева испуњава услове за издавање дозволе.
- (3) Вођа тима из става (1) овог члана дужан је прибавити стручно мишљење од других чланова тима ВНДСА по питању захтјева.
- (4) По завршеном поступку, вођа тима, на основу достављених мишљења чланова тима, сачињава писани извјештај о утврђивању чињеничног стања и доставља га генералном директору ВНДСА и подносиоцу захтјева.
- (5) Ако су у извјештају о утврђивању чињеничног стања утврђене неправилности због којих се дозвола не може издати, а које није могуће отклонити корективним мјерама, вођа тима ВНДСА израђује рјешење о одбијању захтјева за издавање дозволе и доставља га генералном директору на потпис.
- (6) Ако је у извјештају о утврђивању чињеничног стања утврђено постојање неправилности које је могуће отклонити, вођа тима ВНДСА налаже подносиоцу захтјева да предложи корективне мјере за отклањање неправилности и рокове за њихово предузимање.
- (7) Чланови тима процјењују корективне мјере које је предложио подносилац захтјева и прихватају их ако су прихватљиве за отклањање уочених неправилности, а подносилац захтјева мора да примијени корективне мјере које су прихватили чланови тима ВНДСА.

Члан 30.
(Рјешење)

- (1) Генерални директор ВНДСА, на приједлог вође тима ВНДСА, доноси рјешење којим се одбија захтјев за издавање дозволе ако:
 - а) подносилац захтјева не предложи корективне мјере у року од 30 дана, рачунајући од дана када је примио извјештај о извршеној провјери који садржи налог за предлагање корективних мјера; или
 - б) подносилац захтјева не примијени корективне мјере које су прихватили члановим тима ВНДСА у року који је споразумно одређен између ВНДСА и подносиоца захтјева.
- (2) Ако у извјештају о утврђивању чињеничног стања нису утврђене неправилности због којих није могуће издати дозволу или су утврђене неправилности које не утичу непосредно на безбједност ваздушног саобраћаја, генерални директор ВНДСА, на приједлог вође тима ВНДСА, доноси рјешење о издавању дозволе и подносиоцу захтјева издаје дозволу.
- (3) Рјешењем о издавању дозволе одобрава се и оперативни приручник подносиоца захтјева.
- (4) О издавању дозволе, као и о свим промјенама које се односе на дозволу, вођа тима ВНДСА обавјештава оператора аеродрома на којем се пружају услуге опслуживања на земљи.
- (5) Дозвола за пружање услуга опслуживања на земљи се издаје на обрасцу који је дат у Прилогу 2. овог правилника, а дозвола за самоопслуживање на обрасцу који је дат у Прилогу 3. овог правилника.

Члан 31.

(Важење дозволе)

- (1) Дозвола за пружање услуга опслуживања на земљи и дозвола за самоопслуживање важе три године, изузев у случају суспензије или стављања ван снаге.
- (2) Важење дозволе из става (1) овог члана се односи на све врсте, подврсте или дијелове подврста услуга опслуживања на земљи за које је дозвола издата.
- (3) У току важења дозволе из става (1) овог члана ВНДСА врши надзор над имаоцем дозволе према програму надзора ВНДСА.
- (4) Ималац дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи је дужан да обезбједи континуитет у пружању услуга опслуживања на земљи, односно самоопслуживања, као и да услуге за које посједује дозволу пружа на поштен и недискриминаторан начин.

Члан 32.

(Измјена дозволе)

- (1) Ималац дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи може, у току важења дозволе, да поднесе захтјев за издавање дозволе за нову врсту, подврсту или дио подврсте услуга опслуживања на земљи (измјену дозволе), са доказима о испуњености услова за њихово издавање.
- (2) На основу захтјева за измјену дозволе, ВНДСА врши провјеру испуњености услова за издавање дозволе за нову врсту, подврсту или дио подврсте услуга опслуживања на земљи и доноси рјешење о том захтјеву.
- (3) У случају измјене дозволе, нова врста, подврста или дио подврсте услуга опслуживања на земљи, чије вршење је ВНДСА одобрила, уноси се у образац дозволе и важи до истека рока важења дозволе.

Члан 33.

(Продужење рока важења дозволе)

- (1) За продужење рока важења дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи, односно дозволе за самоопслуживање, ималац дозволе подноси ВНДСА захтјев за обављање надзора и то најраније 60 дана прије истека рока важења дозволе.
- (2) Уз захтјев из става (1) овог члана, ималац дозволе подноси сљедећу документацију:
 - а) изјаву о томе да нема промјена у погледу услова под којима је дозвола издата;
 - б) финансијски извјештај за посљедњу пословну годину, са извјештајем независног ревизора и анализом показатеља ликвидности и солвентности;
 - ц) потврду надлежне институције да ималац дозволе нема неизмирених обавеза по основу јавних прихода, не старију од 3 мјесеца;
 - д) потврду надлежне институције да ималац дозволе нема неизмирених обавеза по основу пореза и доприноса за запослене, не старију од 3 мјесеца;
 - е) пословни план за годину у којој се врши продужење рока важења дозволе;
 - ф) полису осигурања.
- (3) Ако се надзором утврди да ималац дозволе и даље испуњава услове под којима је дозвола издата, ВНДСА доноси рјешење о продужењу рока важења дозволе на наредне три године и издаје нови образац дозволе.

Члан 34.

(Суспензија дозволе)

- (1) Ако ваздухопловни инспектор, вршећи инспекцијски надзор, установи да ималац дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи не испуњава неки од услова под којим је дозвола издата, суспендоваће дозволу.
- (2) Приједлог за суспензију дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи може да поднесе генералном директору ВНДСА и вођа тима за издавање дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи ако утврди да ималац дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи не испуњава неки од услова на основу којих је дозвола издата.
- (3) ВНДСА може, на захтјев оператора аеродрома, да суспендује дозволу за пружање услуга опслуживања на земљи, односно самоопслуживања, ако пружалац услуга опслуживања на земљи, односно корисник аеродрома који се самоопслужује, не поштује правила која су утврђена како би се обезбједило правилно функционисање аеродрома.
- (4) Правила из става (3) овог члана морају да буду у складу са сљедећим принципима:
 - а) морају се примјењивати на недискриминаторан начин на различите пружаоце услуга и кориснике аеродрома,
 - б) морају да буду везана за циљ који се намјерава постићи,
 - ц) не смију у пракси да ограничавају приступ тржишту или слободу самоопслуживања на ниво испод оног који је предвиђен овим правилником.

Члан 35.

(Трајање и дејство суспензије дозволе)

- (1) У случају да уважи приједлог за суспензију дозволе, генерални директор ВНДСА доноси рјешење о потпуној или дјелимичној суспензији дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи.
- (2) Рјешењем о потпуној суспензији имаоцу дозволе се забрањује да пружа све услуге опслуживања на земљи, а рјешењем о дјелимичној суспензији имаоцу дозволе се

забрањује да обавља неке од услуга које су уписане у дозволи.

- (3) Суспензија дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи може да траје најдуже шест мјесеци, рачунајући од дана када је достављено рјешење о суспензији.
- (4) У рјешењу о потпуној или дјелимичној суспензији ВНДСА може да наложи имаоцу дозволе да у одређеном року испуни одговарајуће обавезе са циљем испуњења прописаних услова за важење дозволе.
- (5) Суспензија дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи се укида ако ималац дозволе, прије истека рока одређеног рјешењем о суспензији, испуни обавезе које су му наложене тим рјешењем.

Члан 36.

(Стављање дозволе ван снаге)

ВНДСА ставља ван снаге дозволу за пружање услуга опслуживања на земљи у сљедећим случајевима:

- а) ако ималац дозволе не испуни обавезе које су му наложене рјешењем о суспензији дозволе до истека рока који је одређен у рјешењу о суспензији;
- б) непосредно на основу приједлога ваздухопловног инспектора или вође тима за издавање дозволе за стављање дозволе ван снаге ако је очигледно да ималац дозволе не може испунити услове прописане за пружање услуга опслуживања на земљи;
- ц) ако, упркос упозорењу ВНДСА, ималац дозволе настави да услуге за које посједује дозволу пружа на непоштен или дискриминаторан начин;
- д) ако ималац дозволе:
 - (1) не пружа услуге за које му је дозвола издата у периоду од годину дана од издавања дозволе, или
 - (2) има прекид дужи од годину дана у пружању услуга за које му је дозвола издата;
- е) на изричит писани захтјев имаоца дозволе.

У зависности од конкретног случаја, рјешење о стављању ван снаге дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи ВНДСА доноси за све врсте, подврсте или дијелове подврста услуга опслуживања на земљи за које је дозвола издата или за само неке од њих.

Члан 37.

(Промјене у току важења дозволе)

- (1) Носилац дозволе за пружање услуга опслуживања на земљи је дужан да обавијести ВНДСА о намјери да изврши промјене у функционалном систему, и то најкасније 30 дана прије планиране промјене.
- (2) Промјене из става 1. овог члана ималац дозволе мора да унесе у оперативни приручник, као и да спроведе одговарајућу обуку особља које пружа услуге опслуживања на земљи.

VI ОРГАН КОЈИ УПРАВЉА АЕРОДРОМОМ

Члан 38.

(Управни орган аеродрома)

- (1) Када аеродромом управљају два или више органа, за потребе овог правилника, сваки од тих органа сматраће се дијелом управног органа аеродрома.
- (2) Када један орган управља са више аеродрома, за потребе овог правилника, сваки од тих аеродрома сматраће се издвојеном цјелином.
- (3) За обезбјеђивање спровођења одредаба овог правилника, надлежни орган је ВНДСА, са надлежностима које су прописане овим правилником.

Члан 39.

(Раздвајање рачуна)

- (1) Када оператор аеродрома, корисник аеродрома или пружалац услуга опслуживања на земљи пружа услуге, мора водити одвојено рачуноводство за дјелатност услуга опслуживања на земљи од рачуноводства за своје друге дјелатности, у складу с важећом комерцијалном праксом.
- (2) Годишњи финансијски извјештај мора садржавати изјаву о томе да је извршено раздвајање рачуноводства из става (1) овог члана и, у случају када оператор аеродрома пружа услуге опслуживања на земљи, да нема финансијских токова између дјелатности услуга опслуживања на земљи и његових других дјелатности.
- (3) Уколико финансијски извјештаји пружаоца услуга опслуживања на земљи подлијежу обавези ревидирања од стране независног овлашћеног ревизора, ревизорски извјештај мора садржавати констатацију ревизора о томе да ли је извршено раздвајање рачуноводства и да нема финансијских токова између дјелатности услуга опслуживања на земљи и његових других дјелатности.
- (4) Годишњи финансијски извјештај са извјештајем независног ревизора, из става (2) овог члана, доставља се ВНДСА у року који није дужи од 6 мјесеци од завршетка претходне финансијске године.

VII КОМИТЕТ КОРИСНИКА

Члан 40.

(Комитет корисника аеродрома)

- (1) Комитет корисника аеродрома мора бити формиран за сваки аеродром на који се примјењују одредбе овог правилника. Сви корисници аеродрома имају право бити у Комитету.
- (2) Комитет корисника аеродрома чине представници корисника аеродрома или организација које их представљају.
- (3) Комитет корисника аеродрома формираће управни орган аеродрома у року од 3 (три) мјесеца од дана ступања на снагу овог правилника.
- (4) Комитет корисника аеродрома мора донијети Пословник о раду Комитета.

Члан 41.

(Консултације)

- (1) Оператор аеродрома, Комитет корисника аеродрома који користе аеродромске услуге и предузећа која пружају услуге опслуживања на земљи одржавају обавезне консултације које се односе на примјену овог правилника.
- (2) Консултације из става (1) овог члана се, поред осталог, односе на цијене услуга опслуживања на земљи за које су одобрена изузећа у складу са чланом 43. став (1) тачка б) овог правилника, као и на уређење пружања тих услуга.
- (3) Консултације из става (1) овог члана се организују најмање једном годишње.

VIII ЦЕНТРАЛИЗОВАНА ИНФРАСТРУКТУРА

Члан 42.

(Централизована инфраструктура)

- (1) Централизованом инфраструктуром која се користи за пружање услуга на земљи, чија комплексност, трошкови или утицај на животну средину не допуштају поједну или дуплирање, као што су системи за сортирање пртљага, одмрзавање, прочишћавање воде и дистрибуцију горива, управља управни орган аеродрома или други орган који ВНДСА одреди да може управљати том инфраструктуром.

- (2) Осим централизоване инфраструктуре из става (1) овог члана, и други објекти аеродрома могу се прогласити централизованом инфраструктуром, имајући на уму постојећа ограничења расположивог простора и капацитета на том аеродрому.
- (3) Захтјев за проглашавањем одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом, ВНДСА подноси орган које управља том инфраструктуром.
- (4) Захтјев из става (3) овог члана мора садржавати:
- назив и намјену инфраструктуре за коју се тражи да буде проглашена централизованом;
 - специфична ограничења расположивог простора или капацитета којима се тај захтјев оправдава;
 - израђен план одговарајућих мјера за превладавање тих ограничења којима се захтјев оправдава, када је то могуће.
- (5) Одлуку о проглашавању одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом доноси ВНДСА.
- (6) Одлука из става (5) овог члана не смије:
- непотребно нарушавати циљеве овог правилника,
 - нарушавати принцип тржишног такмичења између пружаоца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге,
 - примјењивати се у обиму већем него што је потребно.
- (7) О одлуци о проглашавању одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом биће обавијештен управни орган аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се одлука односи, те ће бити доступна свим заинтересованим пружаоцима услуга опслуживања на земљи и корисницима аеродрома.
- (8) Управни орган аеродрома, или орган који управља централизованом инфраструктуром, обавезни су обезбиједити слободан приступ централизованог инфраструктури, те транспарентно, објективно и недискриминирајуће коришћење те инфраструктуре свим пружаоцима земаљских услуга и свим корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге, унутар ограничења прописаних овим правилником.
- Члан 43.
(Изузећа)
- (1) Због специфичних ограничења расположивог простора или капацитета, која посебно произилазе из загушености и степена искоришћености простора, управни орган аеродрома може писаним путем затражити од ВНДСА да:
- ограничи број пружалаца једне или више категорија оних услуга опслуживања на земљи које нису наведене у члану 3. став (4) овог правилника. У том случају примјењиваће се одредбе члана 3. ст. (5) и (6) овог правилника;
 - ограничи обављање једне или више услуга опслуживања на земљи из члана 27. став (5) овог правилника на само једног пружаоца услуга опслуживања на земљи;
 - ограничи број корисника аеродрома који самостално обављају услуге опслуживања на земљи за обављање категорија оних услуга опслуживања на земљи које нису наведене у члану 27. став (2) овог правилника, на два корисника аеродрома. У том случају примјењиваће се одредбе члана 27. став (5) овог правилника;
 - забрани самостално обављање земаљских услуга или га ограничи на једног корисника аеродрома, за услуге из члана 27. став (2) овог правилника.
- (2) ВНДСА може одобрити захтјев за изузеће из става (1) овог члана.
- (3) За свако изузеће из става (1) овог члана:
- мора бити назначено за коју је категорију услуга опслуживања на земљи одобрено,
 - морају бити наведена специфична ограничења расположивог простора или капацитета којима се то изузеће оправдава, те
 - мора бити израђен план одговарајућих мјера за превладавање ограничења.
- (4) Изузећа из става (2) овог члана не смију:
- непотребно нарушавати циљеве овог правилника,
 - нарушавати принцип тржишног такмичења између пружалаца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге и
 - примјењивати се у обиму већем него што је потребно.
- (4) Изузећа за случајеве из става (1) тач. а), ц) и д) овог члана не смију трајати дуже од три године. Ако се појави нови захтјев за изузећем основан на другим разлозима у односу на претходни захтјев, ВНДСА мора, најкасније три мјесеца прије истека рока на које је изузеће одобрено, одлучити о новом захтјеву, те поступати у складу с одредбама овог члана.
- (5) Изузећа за случај из става (1) тачке б) овог члана не смију трајати дуже од двије године.
- (6) О одлуци о изузећу из става (2) овог члана биће обавијештен управни орган аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се изузеће односи, те ће бити доступна свим заинтересованим пружаоцима услуга опслуживања на земљи и корисницима аеродрома.
- Члан 44.
(Поступак избора пружалаца услуга опслуживања на земљи)
- (1) Ако ВНДСА ограничи број пружалаца услуга опслуживања на земљи у складу са чланом 3. став (4) овог правилника или донесе одлуку о изузећу у складу са чланом 43. овог правилника, поступак избора пружалаца услуга опслуживања на земљи се састоји од одређивања мјерила за избор, објављивања јавног огласа за подношење понуда, прикупљања понуда и доношења одлуке о избору пружаоца услуга.
- (2) Поступак избора пружалаца услуга опслуживања на земљи спроводи управни орган аеродрома уз консултације Комитета корисника аеродрома под условом да управни орган аеродрома:
- не пружа идентичне категорије земаљских услуга,
 - нема директну или индиректну контролу над било којим пружаоцем таквих услуга, и
 - није на други начин повезан са таквим пружаоцем земаљских услуга.
- (3) Уколико нису испуњени услови из става (2) овог члана, избор спроводи ВНДСА, те утврђује услове јавног огласа, прикупља понуде и обавља избор пружаоца земаљских услуга након консултација са Комитетом корисника аеродрома и управним органом аеродрома.
- (4) Управни орган аеродрома има обавезу да обавијести ВНДСА о свим околностима које би могле утицати на услове из става (2) овог члана.
- (5) Мјерила за избор морају да буду примјерена, објективна, транспарентна и недискриминаторна и да

- обухватају, поред осталог, стандардне услове или техничке спецификације које су утврђене за аеродром.
- (6) Јавни оглас за подношење понуда објављује се најмање у једним дневним новинама које су доступне у Босни и Херцеговини, у оба ентитета, и мора да садржи најмање сљедеће елементе:
- врсте услуга за које се објављује јавни оглас,
 - услове које мора да испуни пружалац услуга опслуживања на земљи,
 - вријеме на које се пружалац услуга опслуживања на земљи бира,
 - мјерила за избор пружаоца услуга,
 - рок за подношење понуда,
 - рок за доношење одлуке о избору,
 - поуку о правном лијеку.
- (7) На јавни оглас за подношење понуда може да се пријави сваки пружалац услуга опслуживања на земљи који посједује важећу дозволу за пружање услуга опслуживања на земљи, односно дозволу за самоопслуживање, издату у складу са одредбама овог правилника.
- (8) Орган који је спровео избор пружаоца услуга у складу са овим чланом обавјештава Комитет корисника аеродрома о резултатима поступка јавног огласа.

Члан 45.

(Доношење одлуке о избору пружалаца услуга опслуживања на земљи)

- Пружаоци услуга опслуживања на земљи бирају се на максимални период од седам година.
- Ако пружалац услуга опслуживања на земљи престане да пружа услуге прије истека времена на које је изабран, бира се нови пружалац услуга на основу истог поступка.
- Ако пружаоца услуга опслуживања на земљи бира оператор аеродрома, незадовољна страна може да изјави приговор ВНДСА у року од 15 дана од дана кад је примила одлуку о избору.
- Ако пружаоца услуга опслуживања на земљи бира ВНДСА, незадовољна страна може да се жали у складу са одредбама закона којим се уређује ваздушни саобраћај.

IX ПРИСТУП АЕРОДРОМСКИМ ИНСТАЛАЦИЈАМА

Члан 46.

(Приступ аеродромским инсталацијама)

- Пружаоци услуга опслуживања на земљи и корисници аеродрома који се самоопслужују морају да имају приступ аеродромским инсталацијама у обиму који је потребан за обављање њихових дјелатности.
- Ако оператор аеродрома, орган јавне власти или пружалац неке друге услуге која је од значаја за рад аеродрома поставља услове за приступ аеродромским инсталацијама, ти услови морају да буду примјерени, објективни, транспарентни и недискриминаторни.
- Простор који служи пружању услуга опслуживања на земљи раздјељује се на различите пружаоце услуга и кориснике аеродрома који се самоопслужују, укључујући нове субјекте на том подручју, на начин који је потребан за остварење њихових права, омогућујући поштену и дјелотворну конкуренцију засновану на примјереним, објективним, транспарентним и недискриминаторним правилима и критеријумима.

- (4) Ако коришћење аеродромских инсталација подлијеже наплати, критеријуми за наплату морају да буду одређени на основу примјерених, објективних, транспарентних и недискриминаторних критеријума.

X ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Члан 47.

(Узајамност)

- ВНДСА може потпуно или дјелимично укинути примјену овог правилника, по принципу реципроцитета, ако располаже сазнањима да друга држава правно или фактички није одобрила пружаоцима услуга опслуживања на земљи из Босне и Херцеговине или корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге:
 - исти третман који имају пружаоци услуга опслуживања на земљи и корисници аеродрома који самостално обављају услуге опслуживања на земљи тих држава у Босни и Херцеговини;
 - исти третман који имају пружаоци услуга опслуживања на земљи и корисници аеродрома који самостално обављају услуге опслуживања на земљи с пословним сједиштем у тој држави;
 - исти третман који имају пружаоци услуга опслуживања на земљи и корисници аеродрома који самостално обављају услуге опслуживања на земљи из трећих држава.
- Трећом државом из става (1) овог члана сматра се држава која није потписница ЕСАА споразума.
- Уколико ВНДСА има сазнања да нека држава потписница ЕСАА споразума поступа противно ставу (1) овог члана, ВНДСА о томе обавјештава Заједнички комитет ЕСАА споразума.
- Тек ако поступак пред Заједничким комитетом ЕСАА споразума заврши без рјешења, ВНДСА може у потпуности или дјелимично обуставити испуњење обавеза које произилазе из примјене овог правилника према пружаоцима земаљских услуга и корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге из те државе.

Члан 48.

(Остале одредбе)

Ради испуњавања циљева утврђених овим правилником аеродромски оператор, пружаоци услуга опслуживања на земљи, пружалац услуга самоопслуживања и корисници аеродрома дужни су, поред захтјева садржаних у овом правилнику, испуњавати захтјеве садржане у захтјевима ИСАО, ЕАСА, ИАТА, ЕСАС.

Члан 49.

(Стављање ван снаге)

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о пружању земаљских услуга на аеродромима у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 13/13 и 70/16).

Члан 50.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-3-853-5/22

25. априла 2023. године

Бања Лука

Генерални директор
Чедомир Шушњар, с. р

ПРИЛОГ 1.

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ/ИЗМЈЕНУ/ПРОДУЖЕЊЕ ВАЖЕЊА ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ
УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ/ДОЗВОЛЕ САМООПСЛУЖИВАЊА

1. Подаци о подносиоцу захтјева	
Назив подносиоца захтјева	
Сједиште (улица и број, град, поштански број, држава)	
Матични број	ПИБ
Шифра дјелатности	
Број телефона	Број факса
Електронска пошта	

2. Подаци о одговорном лицу	
Име и презиме	
Функција	
Адреса (улица и број, град, поштански број, држава)	Број телефона
	Посао
	Факс
	Мобилни
Електронска пошта	
Датум	Потпис

3. Захтјев за:	
Опслуживање на земљи	☐ Издавање ☐ Измјена ☐ Продужење
Самоопслуживање	☐ Издавање ☐ Измјена ☐ Продужење
4. Аеродром на којем се пружају или ће се пружати услуге	
5. Датум планираног отпочињања пружања услуга	

6. Услуга опслуживања на земљи за коју се подноси захтјев	Да	Не
1. Административни послови и контрола		
1.1. Представљање код локалних власти или других субјеката и повезивање с њима, исплате у име корисника аеродрома и обезбјеђивање пословног простора за њихове представнике		
1.2. Контрола утовара, слање и примање порука и телекомуникација		
1.3. Руковање, чување и вођење записа о опреми за утовар		
1.4. Било која друга услуга контроле прије, током или после лета и остале административне услуге које захтијева корисник аеродрома		
2. Опслуживање путника		
2.1. Услуга укрцавања и искрцавања путника обухвата све врсте обавјештавања и помоћи при доласку, одласку, трансферу или транзиту путника, укључујући обавјештавање путника о њиховим правима, преглед путних карата и путних исправа, регистрацију ручног пртљага и предатог пртљага и његов пренос до простора за разврставање.		
3. Прихват и опрема предатог пртљага		
3.1. Услуга утовара и истовара пртљага обухвата руковање пртљагом у простору за разврставање, разврставање пртљага, припрему пртљага за отпрему, утовар и истовар возила или средстава којима се превози или преноси пртљаг од ваздухоплова до простора за разврставање и обратно и превоз пртљага из простора за разврставање до простора за подизање пртљага.		

4. Прихват и отпрема поште и робе		
4.1. За робу: физичко руковање при извозу, превозу и увозу робе, руковање робним документима, царинске процедуре и спровођење свих процедура обезбјеђивања према договору страна или према захтјевима околности		
4.2. За пошту: физичко руковање долазном и одлазном поштом, руковање поштанским документима и спровођење свих процедура обезбјеђивања према договору страна или према захтјевима околности		
5. Прихват и отпрема ваздухоплова на платформи		
5.1. Навођење ваздухоплова на земљи при доласку и одласку		
5.2. Помоћ при паркирању ваздухоплова и прибављање одговарајућих средстава		
5.3. Комуникација између ваздухоплова и пружаоца услуга на платформи		
5.4. Утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз посаде и путника између ваздухоплова и терминала и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала		
5.5. Прибављање и руковање одговарајућим уређајима за стартовање мотора		
5.6. Вуча или изгуравање ваздухоплова при доласку и одласку, као и прибављање и руковање одговарајућим средствима		
5.7. Превоз, утовар хране и пића у ваздухоплов и истовар из њега		
6. Опслуживање ваздухоплова		
6.1. Спољашње и унутрашње чишћење ваздухоплова, сервисирање тоалета и снабдијевање водом		
6.2. Гријање и хлађење путничке кабине, одстрањивање снијега и леда, одлеђивање ваздухоплова		
6.3. Преуређивање путничке кабине одговарајућом кабинском опремом и складиштење те опреме		
7. Снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом		
7.1. Организација и спровођење пуњења резервоара горивом и пражњења резервоара, укључујући складиштење горива и контролу квалитета и количине испорученог горива		
7.2. Догуна уља и других течности		
8. Одржавање ваздухоплова		
8.1. Редовни претполетни преглед		
8.2. Друге услуге одржавања које захтијева корисник аеродрома		

8.3. Nabavka и администрација резервних дијелова и одговарајуће опреме		
8.4. Уговарање одговарајуће позиције за паркирање и/или смештај у хангару		
9. Припрема лета и услуге за посаду		
9.1. Припрема лета на аеродрому полијетања или на другој тачки		
9.2. Помоћ током лета, укључујући преусмјеравање ваздухоплова, ако је потребно		
9.3. Услуге послје лета		
9.4. Услуга администрирања посаде		
10. Превоз путника и посаде од ваздухоплова и до ваздухоплова		
10.1. Организовање и превоз посаде, путника, пртљага, робе и поште између различитих терминала на истом аеродрому, изузимајући превоз између ваздухоплова и било које друге тачке унутар простора истог аеродрома		
10.2. Било који посебан превоз који захтијева корисник аеродрома		
11. Снабдијевање ваздухоплова храном и пићем		
11.1. Повезивање са добављачима и административно управљање		
11.2. Складиштење хране и пића и опреме потребне за њихову припрему		
11.3. Чишћење опреме за припрему хране и пића		
11.4. Припрема и достављање опреме, као и залиха пића и хране		
<i>Напомена: * Назначити дио или дијелове врсте или подврсте услуге опслуживања на земљи ако се захтије в за издавање дозволе односи само на поједине дијелове</i>		

12. Прилози

- (1) Оперативни приручник
- (2) Програм безбједности цивилног ваздухопловства (уколико пружалац земаљских услуга врши примјену безбједносних мјера, у складу са прописима које доноси ВНДСА из области безбједности цивилног ваздухопловства)
- (3) Изјава о спровођењу стандарда и препоручене праксе о заштити животне средине
- (4) Најновији интерни финансијски извештај
- (5) Финансијски извештаји за посљедње двије године (са мишљењем независног ревизора, ако је примјењиво)
- (6) Пословни план (за најмање прве три године пословања)
- (7) Потврда о плаћеним порезима и доприносима
- (8) Полиса осигурања одговорности из дјелатности
- (9) Списак опреме и средстава за пружање услуга
- (10) Копије дозвола, потврда о обучености и сертификата особља
- (11) Доказ о плаћеној административној такси
- (12) Доказ о плаћеној накнади за издавање/измјену/продужење важења дозволе за пружање услуга земаљског опслуживања или дозволе за самоопслуживање

ПРИЛОГ 2.

На основу члана _____ Правилника о пружању услуга опслуживања на земљи, генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине издаје

ДОЗВОЛУ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ОПСЛУЖИВАЊА НА ЗЕМЉИ
(CERTIFICATE FOR GROUNDHANDLING)

Број:

Number:

(Назив пружаоца услуга опслуживања на земљи и сједиште)

(Supplier of groundhandling services, name and place of business)

Ова дозвола важи за следеће врсте/подврсте услуга опслуживања на земљи:
This certificate is valid for the following categories/subcategories of groundhandling services:

Датум издавања
Date of issue

Датум важења
Valid until

Генерални директор

Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
Director general of the Bosnia and Herzegovina Directorate for Civil Aviation

ПРИЛОГ 3.

На основу члана _____ Правилника о пружању услуга опслуживања на земљи („Службени гласник БiH“ број: _____), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине издаје

ДОЗВОЛУ ЗА САМООПСЛУЖИВАЊЕ
(CERTIFICATE FOR SELF - HANDLING)

Број:

Number:

(Назив пружаоца самоопслуживања и сједиште)
(Supplier of self-handling, name and place of business)

Ова дозвола важи за следеће врсте/подврсте услуга опслуживања на земљи:
This certificate is valid for the following categories/subcategories of groundhandling services:

Датум издавања
Date of issue

Датум важења
Valid until

Генерални директор

Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
Director general of the Bosnia and Herzegovina Directorate for Civil Aviation